

HUB Pregled

2/2014

Svibanj 2014.

Sadržaj

Uvod.....	3
IZVORI SREDSTAVA BANAKA.....	4
PLASMANI BANAKA	8
KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE.....	13
ZARADE.....	20
KAPITALIZACIJA I RIZICI.....	25
STRUKTURNI POKAZATELJI	30
STAMBENE ŠTEDIONICE.....	33
Metodologija i izvori	35

Uvod

Kvartalna publikacija Hrvatske udruge banaka *HUB Pregledi* pokreće se u trenutku kada raste interes stručne i šire javnosti za poslovanje banaka.

Ulaskom Hrvatske u EU raste i interes za usporedbama s bankama u drugim zemljama EU, kako onima u Eurozoni, tako i onima izvan nje.

I do sada su postojali različiti statistički izvori, prikazi i analize. U njihovom je predstavljanju prednjačila Hrvatska narodna banka (*Bilten o bankama, Specijalni prezentacijski format, Financijska stabilnost* i.t.d.), a za njom i Hrvatska udruga banaka otkako je 2007. pokrenula seriju *HUB Analiza*. Kvartalni *HUB Pregled* zamislili smo kao redovitu seriju u okviru šire publikacije *HUB Analiza*.

Unatoč postojanju različitih izvora informacija, u Hrvatskoj udruzi banaka postojalo je nepodijeljeno mišljenje o tome da ne postoji centralno mjesto na kojemu bi se na pregledan i jednostavan način moglo pristupiti glavnim pokazateljima o poslovanju banaka u Hrvatskoj. Statistički izvori, prikazi i publikacije nalaze se na raznim mjestima, a objedinjeni prikazi poput *Biltena o bankama* HNB-a izlaze sa značajnim vremenskim zaostatkom. Zbog toga često kasne za događajima i promjenama u trendovima. Isti je slučaj bio s *HUB Analizama* u kojima su se neke važne teme obrađivale samo jednom godišnje, što nije osiguralo ažurnost informacija (npr. usporedbe kamatnih stopa).

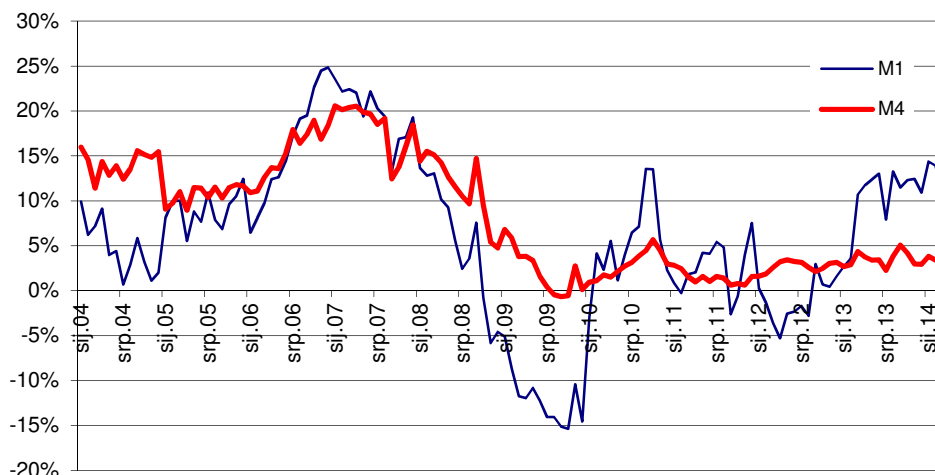
Kvartalni *HUB Pregled* trebao bi u isto vrijeme udovoljiti kriteriju ažurnosti, jednostavnosti i preglednosti. Neke teme koje su u okviru *HUB Analiza* obrađivane jednom godišnje (kamatne stope, troškovi izvora sredstava, zarade i indeks regulacijskog opterećenja) sada će se predstavljati redovito, što će osigurati ažurnost informacija. Jednostavnost i preglednost osigurana je grafičkim prikazima ispod kojih se nalaze kratki komentari o kretanjima. Za dublje analize čitatelj će i dalje morati konzultirati druge publikacije u okviru *HUB Analiza*, publikacija HNB-a i radova drugih istraživača, analitičara i institucija. Isto vrijedi i za čitatelje koji će tražiti uvid o izvorne podatke. Radi preglednosti i jednostavnosti ovdje ne predstavljamo tablične i druge prikaze izvornih podataka, nego samo slike. Međutim, metodologija koja se nalazi na kraju Pregleda uputit će čitatelja na statističke izvore.

HUB Pregled podijeljen je u sedam dijelova. Prvi dio prikazuje izvore sredstava banaka. Drugi plasmane. Treći kamatne stope i troškove regulacije. Zarade se prikazuju u četvrtom dijelu. Peti dio predstavlja rizike i kapitalizaciju banaka, s posebnim naglaskom na kvalitetu i klasifikaciju kreditnog portfelja. Šesti dio sadrži prikaz strukturnih pokazatelja sustava, a sedmi prikazuje aktivnosti stambenih štedionica. Na kraju se nalaze metodološke napomene i spisak statističkih izvora.

IZVORI SREDSTAVA BANAKA

1. Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4

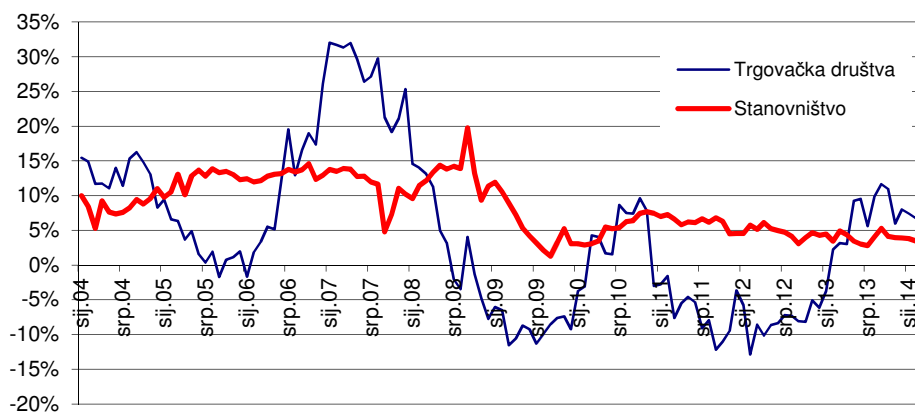
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-03:2014.

U prva tri mjeseca 2014. godine ukupna likvidna sredstva M4 nastavila su rasti po stabilnoj međugodišnjoj stopi od oko 3%, dok je novčana masa M1 zabilježila usporavanje međugodišnje stope rasta s oko 14% u siječnju i veljači na 10,1% u ožujku. Usporavanje rasta novčane mase M1 posljedica je blagog mjesečnog smanjenja depozitnog novca kod kreditnih institucija.

2. Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća

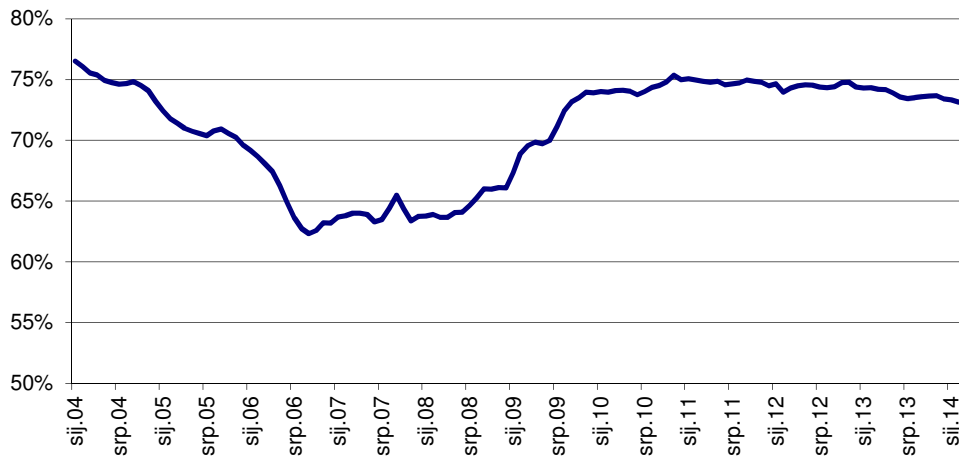
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-03:2014.

Početkom 2014. godine došlo je do ubrzanja međugodišnje stope rasta depozita trgovačkih društava s prosječnih 7% u prva dva mjeseca 2014. na 9,1% u ožujku, što je najviša stopa porasta od listopada 2013. S druge strane, depoziti stanovništva nastavili su rasti po prosječnoj godišnjoj stopi od oko 3%, pri čemu je došlo do blagog usporavanja stope porasta depozita s 3,7% u prva dva mjeseca na 3,1% u ožujku.

3. Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva

01:2004.-03:2014. u %

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva smanjivao se do sredine 2006., kada je dotaknut minimum od oko 65%. Nakon dvije godine stagnacije, početak krize u drugoj polovici 2008. doveo je do porasta udjela deviznih depozita iznad 75%. Od kraja 2009. udjel deviznih u ukupnim depozitima stagnira i kreće se oko 74%. U svibnju 2013. udjel je pao na razinu ispod 74% dosegaivši razinu od 73,1% u ožujku 2014.

4. Udjel inozemne u ukupnoj pasivi

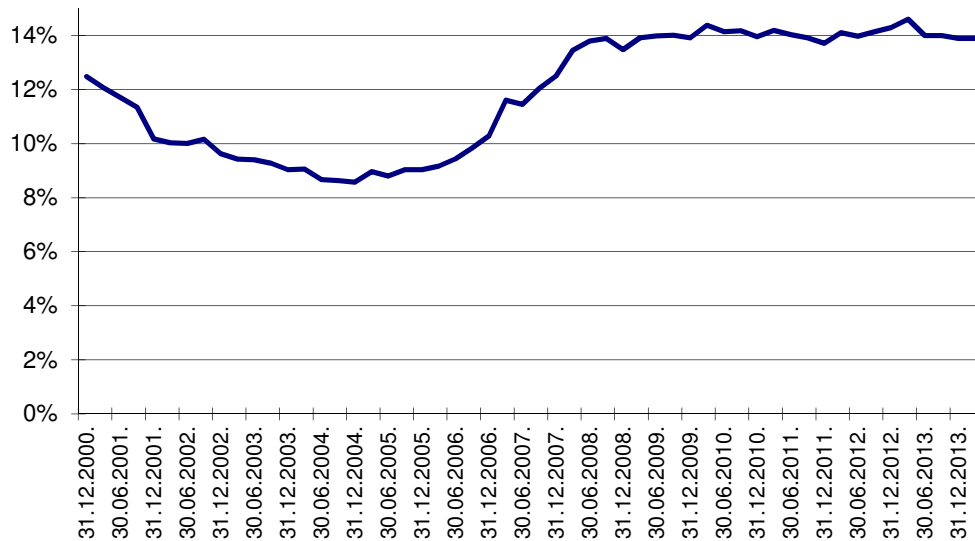
01:2004.-03:2014. u %

Inozemni izvori predstavljaju važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Njihov se udjel u ukupnoj pasivi prije eskalacije krize smanjio s maksimalnih 29% u travnju 2006. na minimalnih 16,6% u kolovozu 2008. No, nakon eskalacije krize udjel je bio stabilan i iznosio je oko 20%. Tijekom 2012. udjel se smanjio, a u prvim mjesecima 2013. godine pao je na razinu ispod 18%. Nakon što je u listopadu 2013. smanjen ispod 17%, u posljednjim je mjesecima počeo blago rasti i dosegao razinu od 17,2% u ožujku 2014., što odgovara razini s kraja kolovoza 2013.

5. Udjel kapitala u ukupnoj pasivi

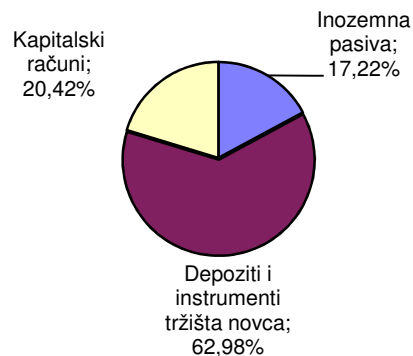
Q4:2000. - Q1:2014. u %

Kapital predstavlja važan izvor financiranja hrvatskih banaka. Nakon pada udjela kapitala u ukupnoj pasivi do početka 2005., započelo je razdoblje rasta. Razina između 13% i 14% postignuta je na početku krize i od tada se udjel kapitala u ukupnim izvorima stabilno kreće oko 14%, s time da od polovice 2012. primjećujemo novi blagi porast koji je zaustavljen u prvom kvartalu 2013. Tada je udjel počeo blago padati. Dosegnuo je razinu od točno 14% u trećem kvartalu 2013. i od tada se kreće oko te vrijednosti (zadnji podatak: 13,9%).

6. Struktura izvora sredstava banaka

31.03.2014. u %

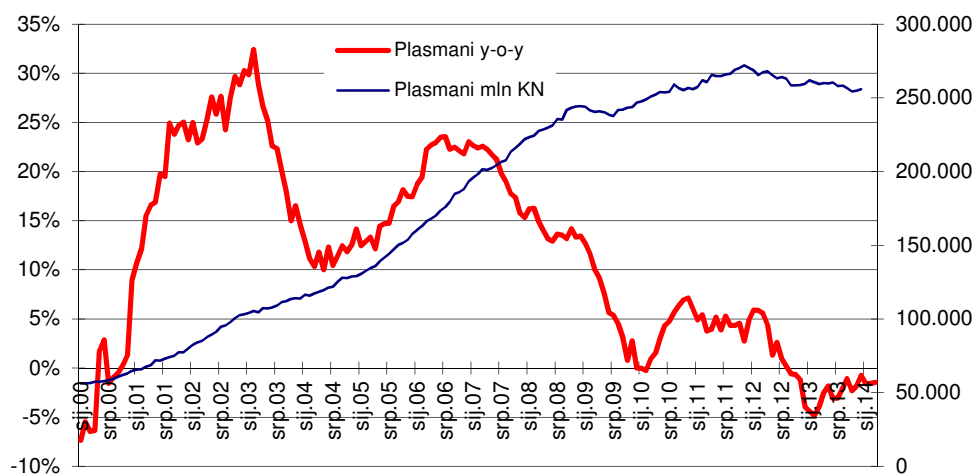
Struktura izvora sredstava hrvatskih banaka veoma je stabilna. Gore prikazana struktura reprezentativna je za dulje vremensko razdoblje. Najvažnija promjena u toku 2013. i u početku 2014. odnosi se na blagi porast kapitalnih računa i smanjenje udjela inozemne pasive.

PLASMANI BANAKA

7. Plasmani

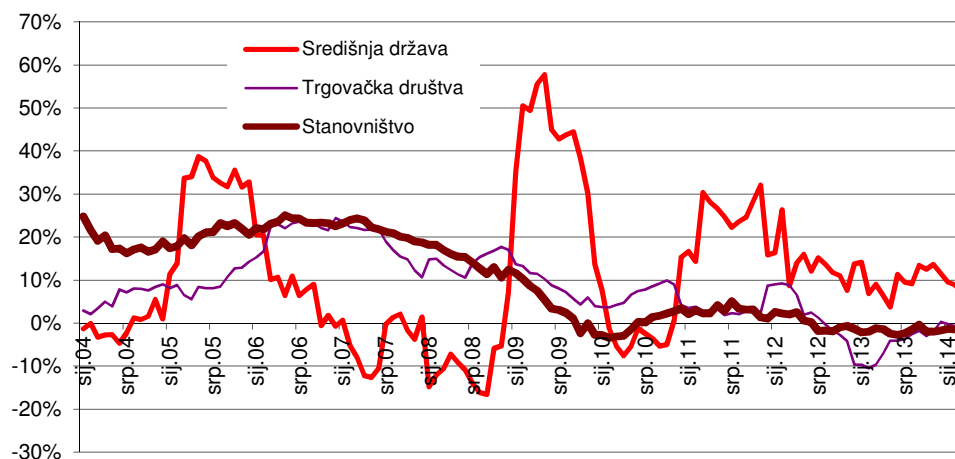
Iznos u mln KN i stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine (y-o-y) 01:2004.-03:2014.

Ukupni plasmani kreditnih institucija u prva tri mjeseca 2014. godine u prosjeku su bili niži za 1,5% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U nominalnim iznosima plasmani su u odnosu na kraj 2013. godine smanjeni za 761,8 milijuna u prva tri mjeseca 2014.. Međutim, u tumačenju navedenih podataka potrebno je voditi računa da su oni prikazani na neto principu, tj. uključuju učinke pojačanih rezerviranja.

8. Krediti stanovništvu, trgovačkim društvima i državi

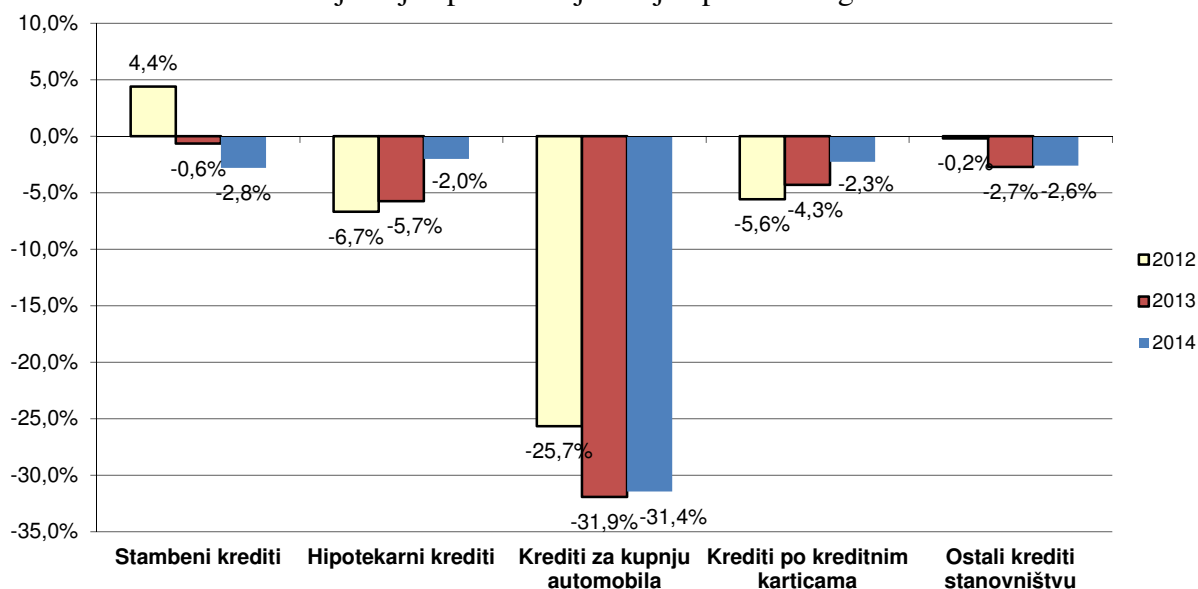
Stopa promjene u odnosu na isti mjesec prethodne godine 01:2004.-03:2014.

U prvim mjesecima 2014. godine došlo je do blagog usporavanja međugodišnje stope rasta plasmana državi: ona je smanjena s 11,53% u prosincu 2013. na 7,2% u ožujku 2014. Plasmani privatnom sektoru nastavili su bilježiti negativne međugodišnje stope rasta koje su se u prva tri mjeseca 2014. u prosjeku kretale oko 0,5% za trgovačka društva te 1,4% za sektor stanovništva.

9. Stope rasta kredita stanovništvu prema vrstama

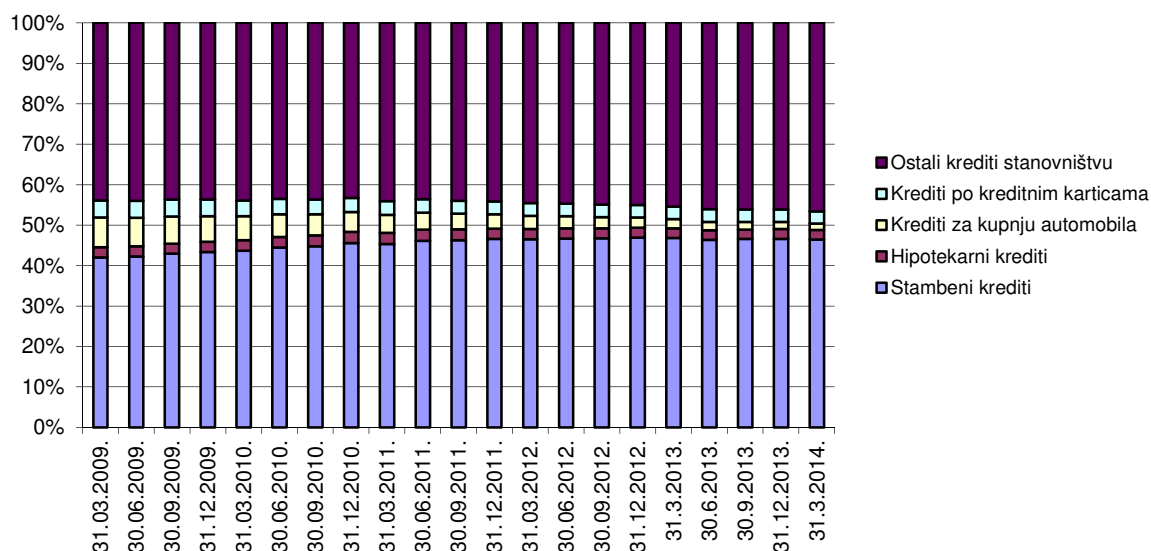
kraj ožujka prema kraju ožujka prethodne godine

U prvom kvartalu 2014. nastavljen je pad stambenih kredita u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu je međugodišnja stopa pada bila veća nego u istom razdoblju prethodne godine. I ostale vrste kredita stanovništvu također bilježe pad koji je, kao i u svim kriznim godinama do sada, najizraženiji u kategoriji autokredita. Međutim, u odnosu na 2013. godinu u svim je kategorijama kredita, osim stambenih, zabilježeno usporavanje pada.

10. Struktura kredita stanovništvu po vrstama

Q1:2009.-Q3:2014.

U prvom kvartalu 2014. došlo je do blagog povećanja udjela stambenih kredita te je smanjen udjel kredita za kupnju automobila. To je u skladu s dugoročnim krizom profiliranim trendom, prema kojem blago rastu udjeli stambenih i ostalih kredita, dok se udjel potrošačkih kategorija smanjuje.

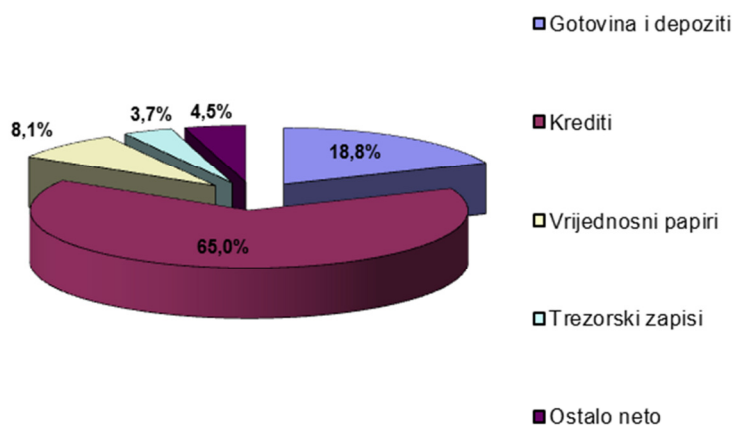
11. Omjer kredita i depozita

01:2004.-03:2014.

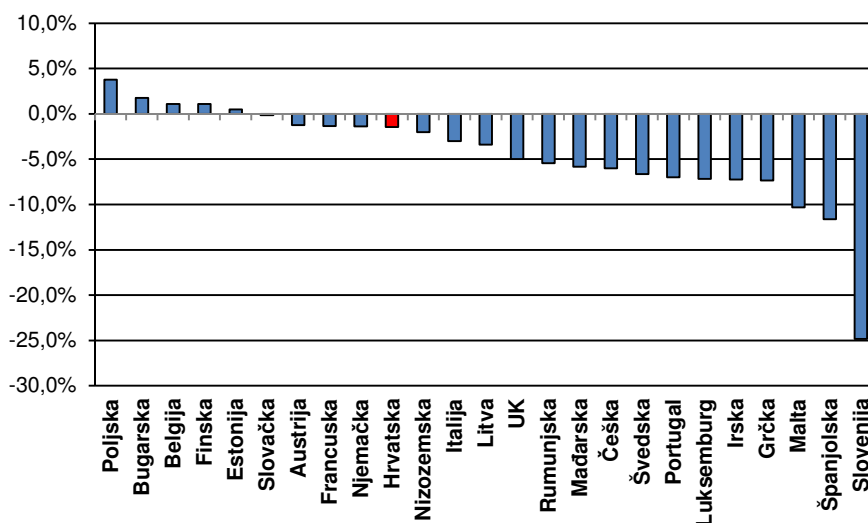
Široko definirani omjer kredita i depozita prije krize se kretao oko 110%, potom se u toku krize povećao do 140%, da bi se u toku 2012. počeo smanjivati (ukupno za oko deset postotnih bodova). Nakon blagog povećanja omjera u prva četiri mjeseca 2013. (do razine od 133,2% u travnju), od svibnja se omjer ponovno počeo smanjivati, pa se u kolovozu nalazio na razini od 127,5%. Nakon što je u listopadu 2013. smanjen na razinu ispod 127%, u posljednjim je mjesecima zabilježen blagi porast, te je u ožujku 2014. zabilježena razina od 127,62%. Usporena kreditna aktivnost odražava se i u manjem udjelu kredita u ukupnoj aktivi u odnosu na ranija razdoblja: potkraj 2012. udjel je iznosio 68%, a prema zadnjem podatku iznosi oko 65%.

12. Struktura aktive banaka 31.03.2014.

13. Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj

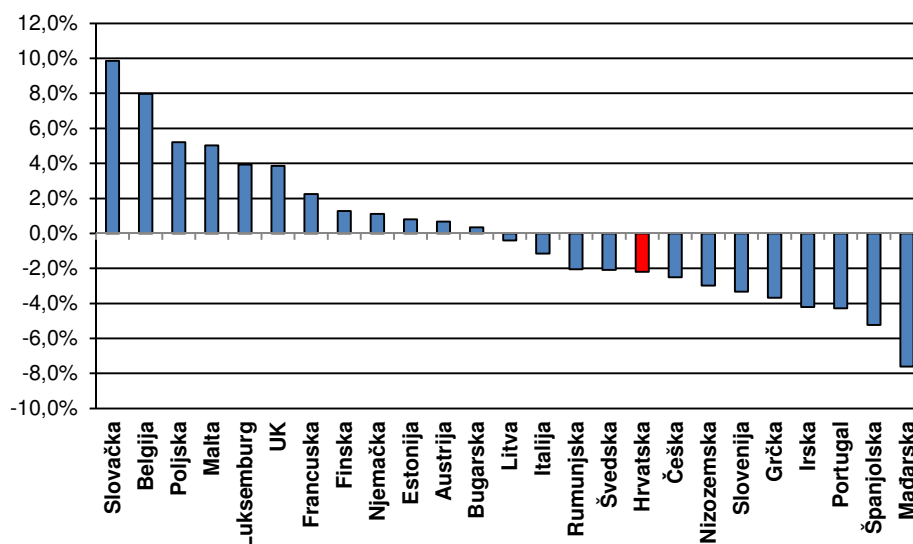
31.03.2014./31.03.2013. u %

Samo je pet europskih zemalja zabilježilo rast kredita poduzećima u ožujku 2014. u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Hrvatska je po godišnjoj stopi smanjenja kredita poduzećima bila peta u Europi među zemljama koje su zabilježile pad kreditne aktivnosti, u „društvu“ Njemačke i Nizozemske. Najveći pad kredita poduzećima zabilježen je u Sloveniji, što je posljedica značajne nestabilnosti bankarskog sektora i „čišćenja portfelja“ u toj zemlji. Velika su smanjenja zabilježena i u Španjolskoj, Malti i Grčkoj.

14. Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj

31.03.2014./31.03.2013. u %

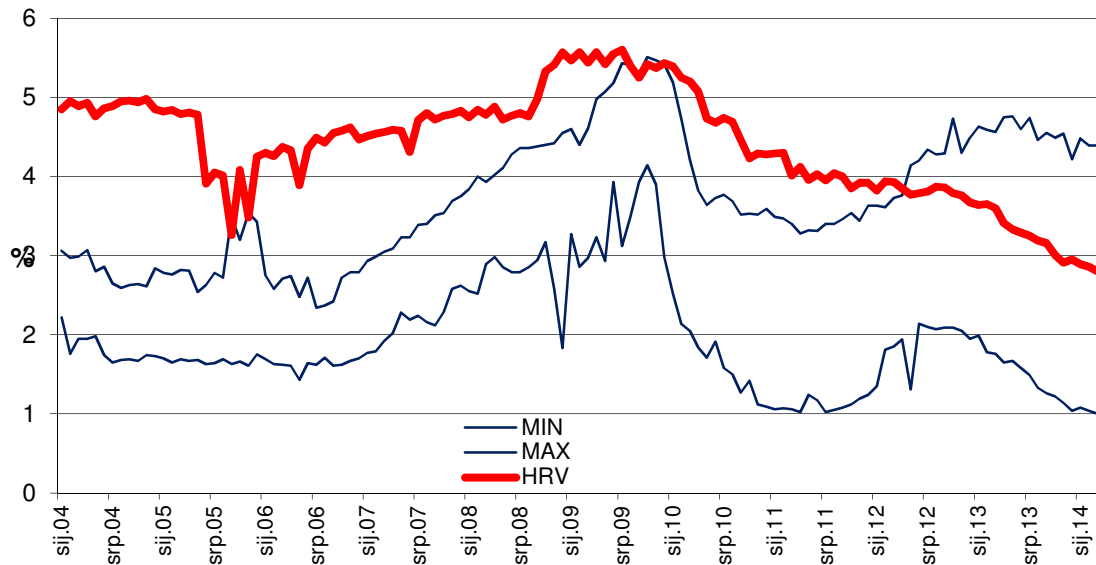

Pad (nominalnih) kredita stanovništvu za 2,2% u ožujku 2014. u odnosu na isti mjesec prethodne godine Hrvatsku smješta ispod prosjeka rasta u EU, između Češke i Švedske. Najbrži rast kredita stanovništvu u EU zabilježen je u Slovačkoj, dok je najveći pad zabilježen u Mađarskoj i Španjolskoj.

KAMATNE STOPE I TROŠKOVI REGULACIJE

15. Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima

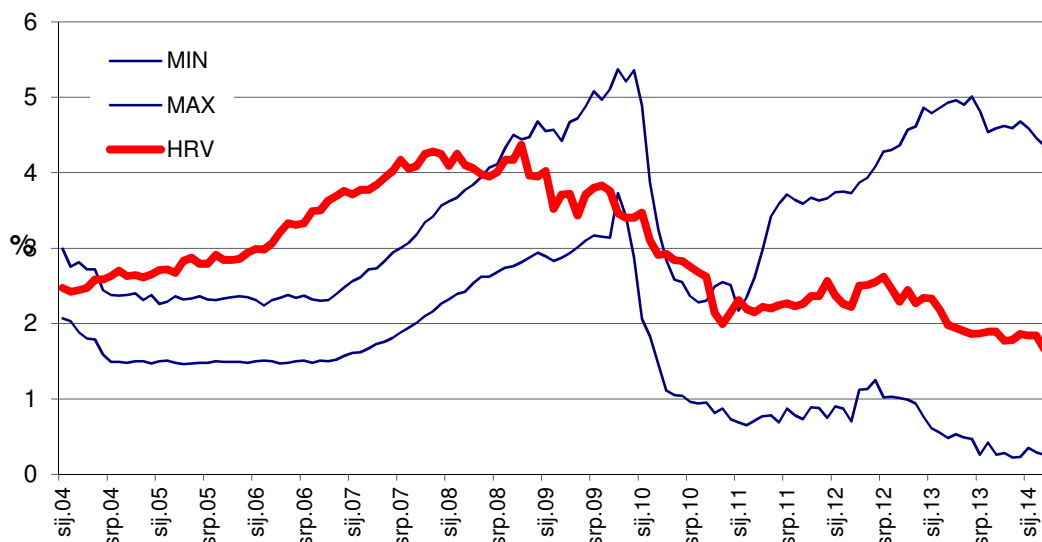
01:2004.-03:2014.

Kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima u hrvatskim bankama nalaze se u padu ispod praga od 4% od početka 2012. godine. Od tada se ponovo kreću u okviru intervala eurozone, jer se više stope nude u bankama u Grčkoj i Sloveniji. Međutim, i u tim se zemljama u zadnjih nekoliko mjeseci može uočiti pad kamatnih stopa na depozite.

16. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima

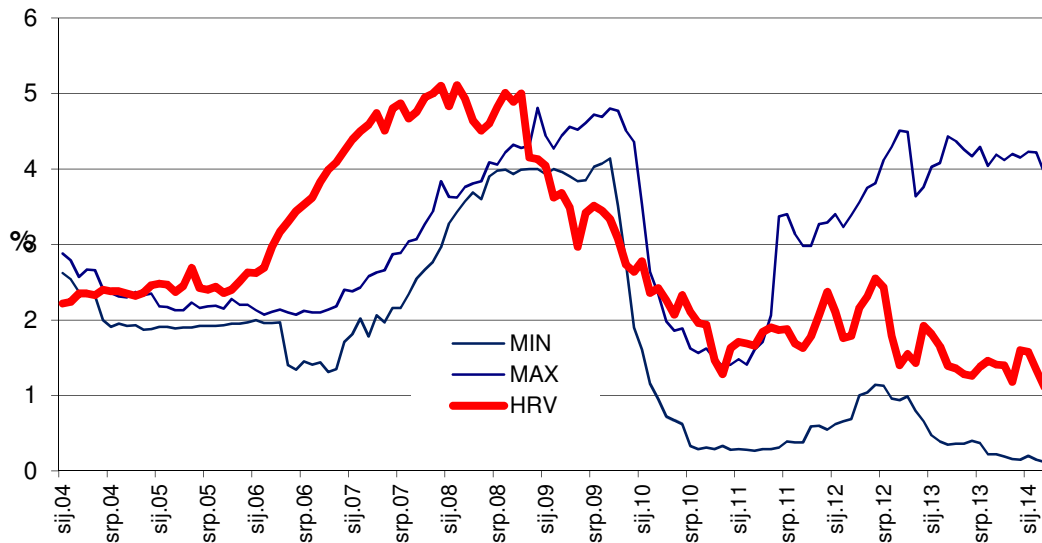
01:2004.-03:2014.

Kamatne stope kod hrvatskih banaka kreću se u okviru intervala eurozone, gdje banke u Grčkoj i Španjolskoj i dalje nude više kamatne stope na euro depozite nego banke u Hrvatskoj.

17. Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima

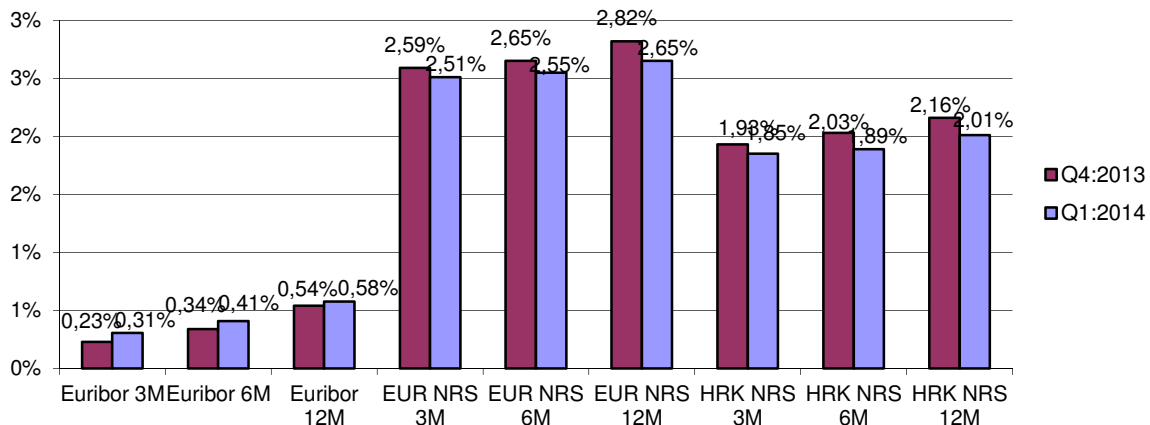
01:2004.-03:2014.

Kamatne se stope u Hrvatskoj kreću u okviru intervala eurozone još od polovice 2011., jer više stope na kratkoročne depozite u eurima u prosjeku nude banke u Grčkoj, Španjolskoj i Sloveniji.

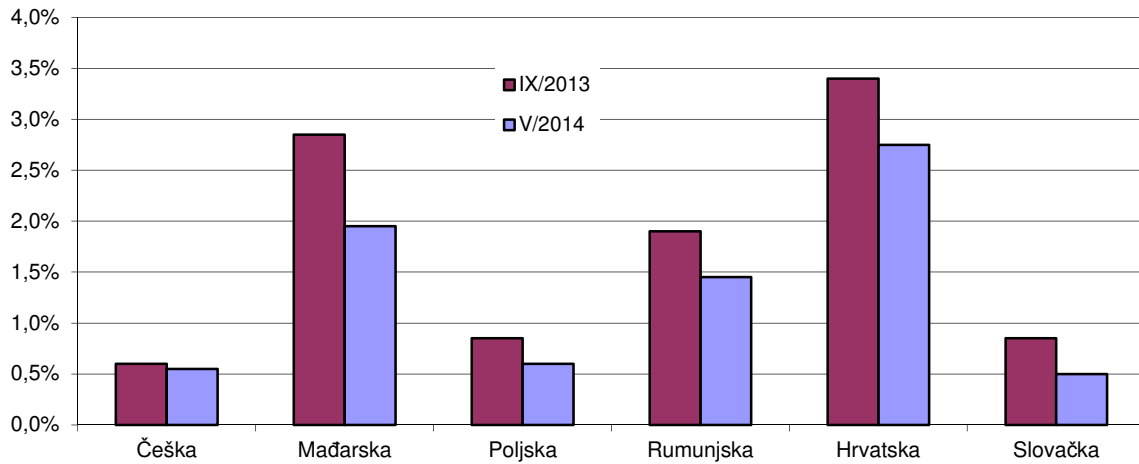
18. Referentne kamatne stope

Q4:2013.-Q1:2014.

Nacionalne referentne stope (NRS) su u prvom kvartalu 2014. nastavile trend smanjenja prenesen iz 2013. godine, dok je je Euribor svih ročnosti zabilježio blagi porast. Premija rizika koja je sadržana u razlici NRS-EURIBOR kretala se iznad 2 postotna boda i približno je odgovarala premiji rizika sadržanoj u CDS *spread*-u odnosno *spread*-u državnih obveznica.

19. CDS spread

Hrvatska premija rizika najveća je u regiji uz Mađarsku. Od kraja prosinca 2013. do sredine svibnja 2014. došlo je do smanjenja *spreada* u svim promatranim zemljama. Pad *spreadova* u svim zemljama regije može se objasniti visokom likvidnošću financijskih tržišta i povećanim apetitom za rizikom međunarodnih investitora.

20. Indeks regulacijskog opterećenja IRO u baznim bodovima (bps) 01:2002.-03:2014.

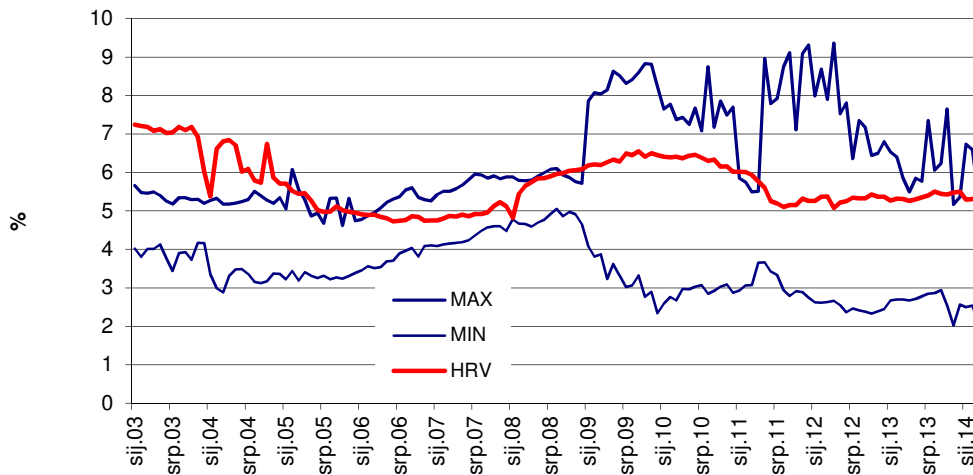

Prosječno regulacijsko opterećenje (granični trošak regulacije) nalazi se u stalnom padu od početka krize, čemu je pridonio pad kamatnih stopa na najveći broj depozita, smanjenje prinosa na obveznice te, od prosinca 2013. smanjenje stope obvezne pričuve s 13,5% na 12%.

21. Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu

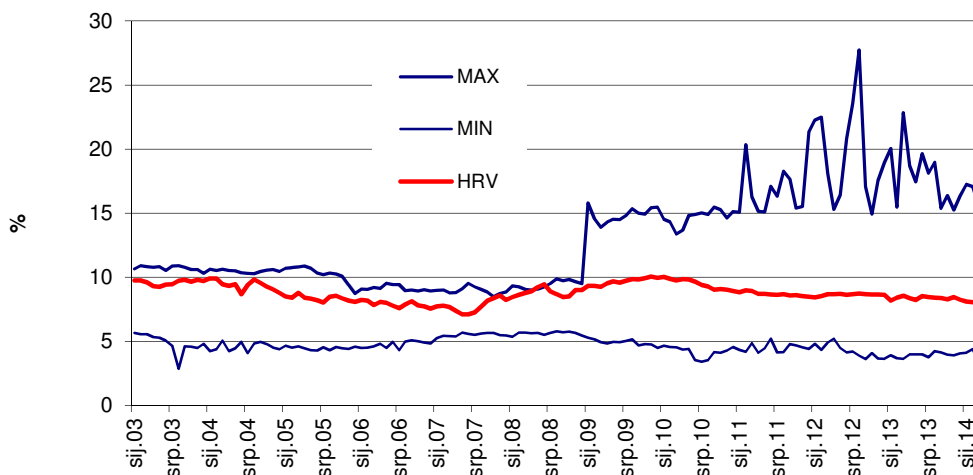
01:2003.-03:2014.

Kamatna stopa na stambene kredite od 5,33%, koliko je u ožujku 2014. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Portugalu, Sloveniji, Španjolskoj i Slovačkoj. U zemljama srednje i istočne Europe u EU koje nemaju euro, stope su niže u Češkoj, a više u Bugarskoj, Mađarskoj i Rumunjskoj.

22. Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu

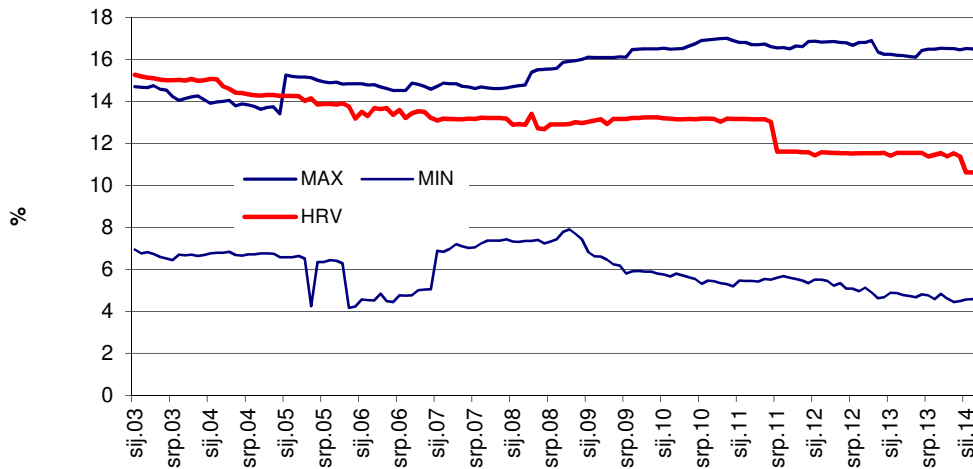
01:2003.-03:2014.

Kamatna stopa na potrošačke kredite od 8,01%, koliko je u ožujku 2014. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Estoniji, Slovačkoj i Španjolskoj. U zemljama srednje i istočne Europe u EU koje nemaju euro kamate su u prosjeku više nego u Hrvatskoj.

23. Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu

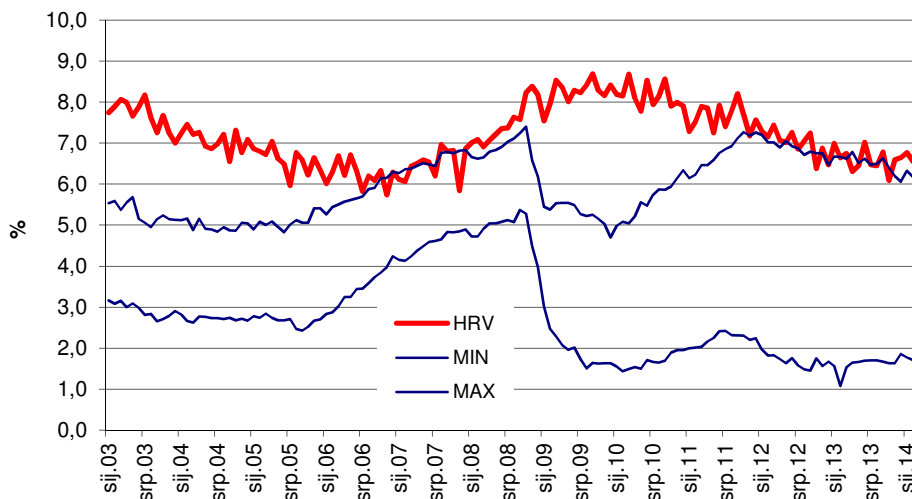
01:2003.-03:2014.

Kamatna stopa od 10,48%, koliko je u ožujku 2014. u prosjeku zabilježeno kod hrvatskih banaka, kreće se unutar intervala eurozone. Više stope bilježe banke u Estoniji i Irskoj. U zemljama srednje i istočne Europe u EU koje nemaju euro samo banke u Latviji i Litvi nude ove kredite po povoljnijim kamatnim stopama.

24. Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima

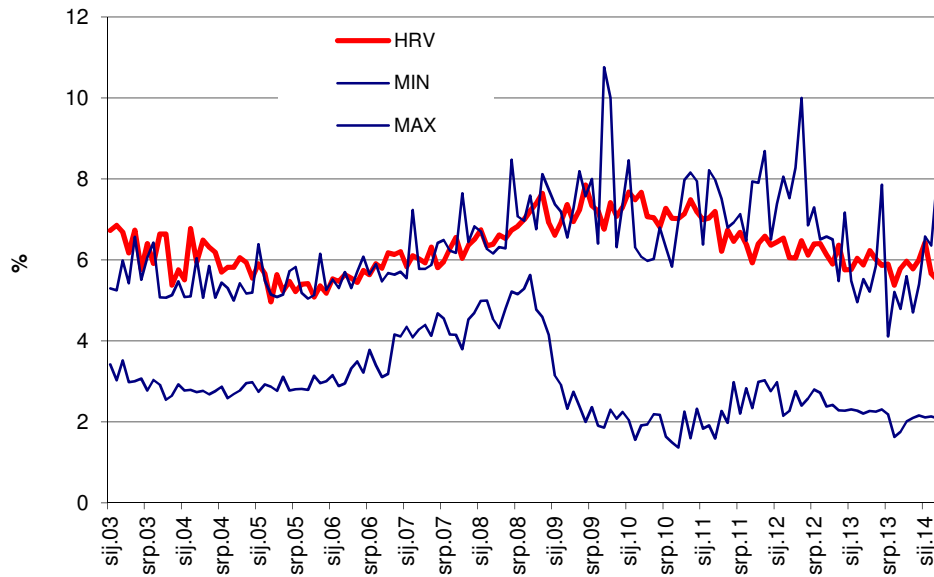
01:2003.-03:2014.

Kamatne stope na ovu vrstu kredita dotakle su gornji rub intervala Eurozone prije krize i potom su se u krizi od njega odvojile zbog bržeg rasta rizika u sektoru poduzeća. Od 2010. traje novo razdoblje konvergencije i kamatne se stope kreću uz gornji rub intervala Eurozone, pri čemu se od kraja 2013. kreću iznad njega. Od ostalih zemalja EU koje nisu uvele euro ove su stope niže u Češkoj, a više u Rumunjskoj i Bugarskoj.

25. Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima

01:2003.-03:2014.

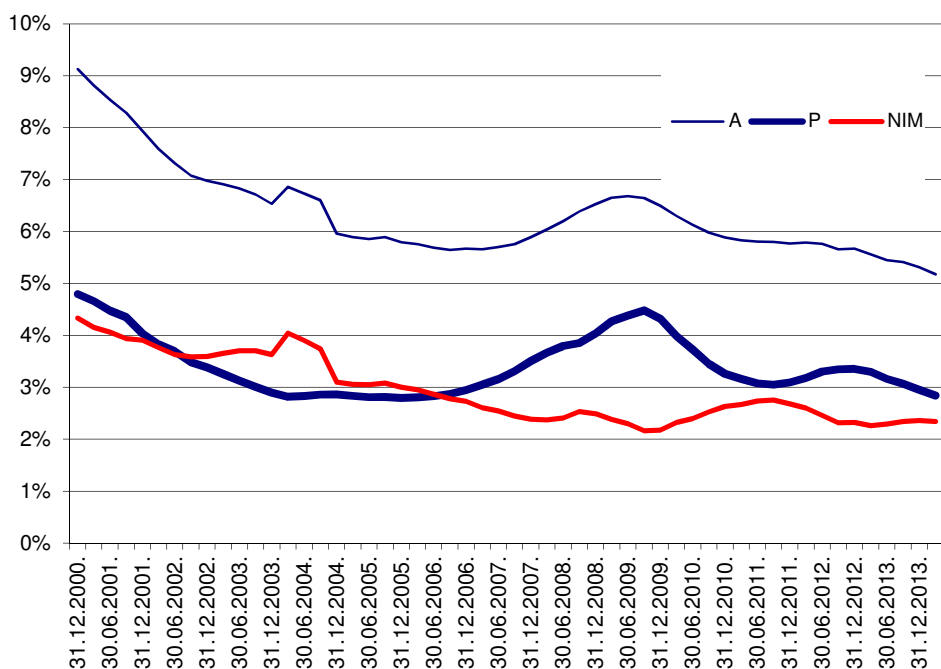

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima u Hrvatskoj (5,50%) cijelo se desetljeće kreću uz rub gornjeg intervala eurozone. Od sredine 2011. primjećuje se određeno odvajanje prema dolje koje je prekinuto u toku 2013. Zadnjih mjeseci ponovo se uočava odstupanje: kamatne stope u Hrvatskoj su trenutno niže od intervala Eurozone, iako Hrvatska nije uvela euro.

ZARADE

26. Neto kamatna marža (NIM)

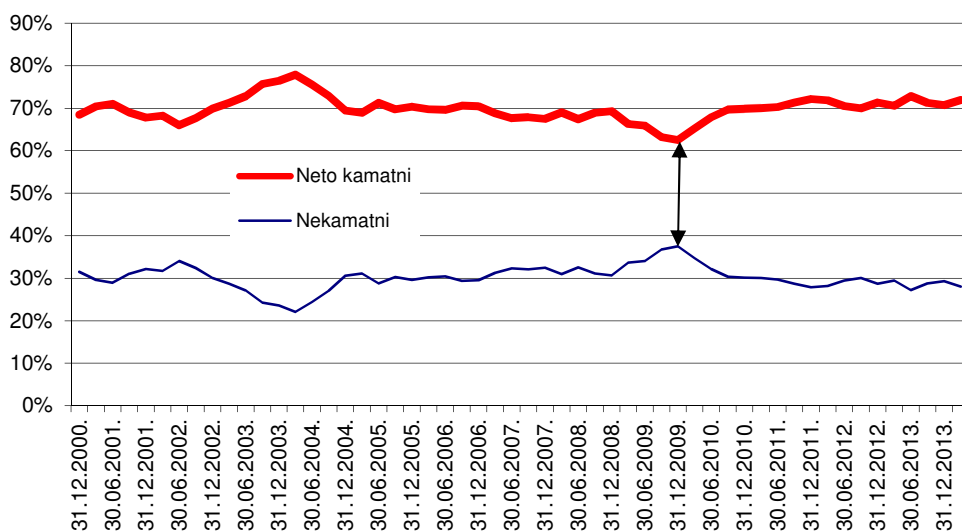
$NIM = A$ (prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa) – P (prosječno plaćena pasivna kamatna stopa) Q4:2000.-Q1:2014.

Pomični prosjek neto kamatne marže stabiliziran je na niskoj razini i kreće se između 2,3% i 2,4%. U zadnja tri tromjesečja primjećuje se podjednako tempo pada prosječne naplaćene (aktivne) i prosječno isplaćene (pasivne) kamatne stope.

27. Udio neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu

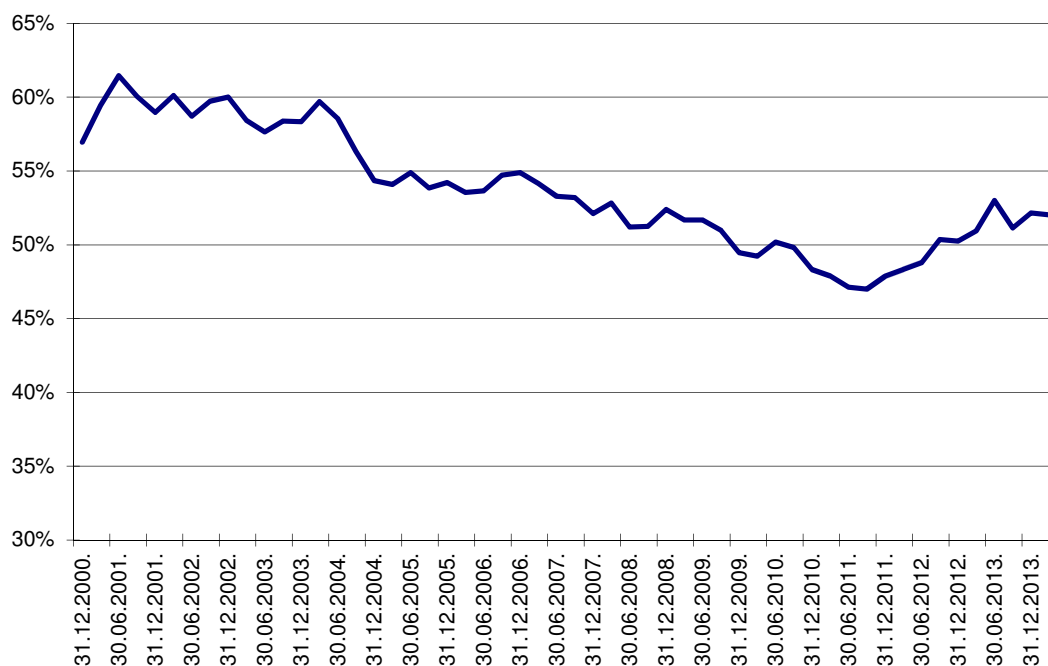
Q4:2000.-Q1:2014.

Od kraja 2003. do kraja 2009. trajalo je tendencijsko smanjenje udjela neto kamatnog u ukupnom prihodu. Od početka 2010. trend je obratan, u skladu s padom prihoda vezanih uz tržište kapitala i jačanjem konkurencije i regulacije u dijelu prihoda od provizija i naknada.

28. Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer

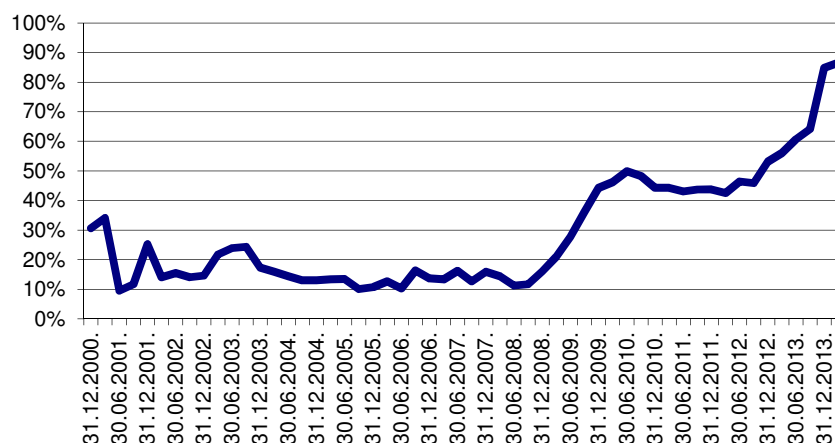
Q4:2000.-Q1:2014.

Dugoročni trend povećanja troškovne efikasnosti zaustavljen je u drugoj polovici 2011. na razini *cost-income* omjera između 45% i 50%. Od tada je započeo blagi rast troškovnog opterećenja dohotka, koji je od druge polovice 2013. zaustavljen na razini omjera oko 52%.

29. Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja

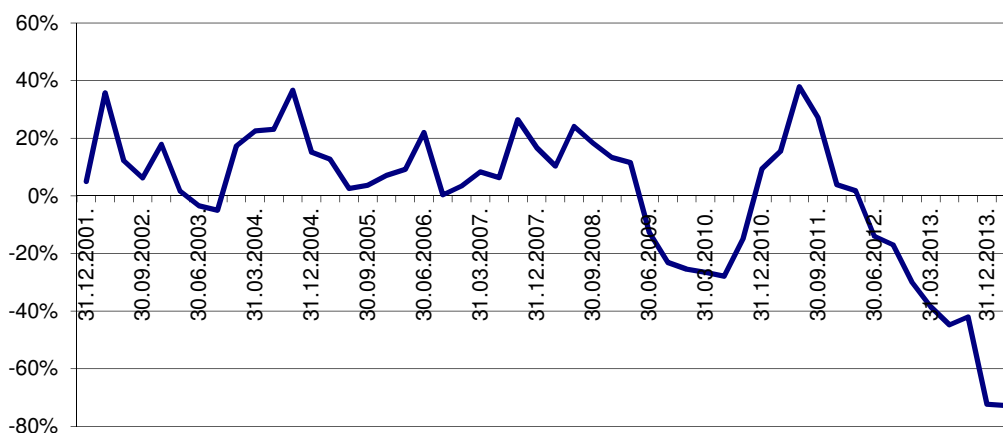
Q4:2000.-Q1:2014.

U toku 2013. značajnije se povećalo opterećenje rezultata rezerviranjima za identificirane i neidentificirane gubitke. Ova stavka s više od 80% opterećuje operativni dohodak banaka. Kako je podatak konstruiran kao pomični prosjek, skok rezervacija nakon primjene nove odluke HNB-a potkraj prošle godine utjecat će na vrijednost ovog pokazatelja kroz četiri tromjesečja.

30. Dobit nakon oporezivanja / neto dobit

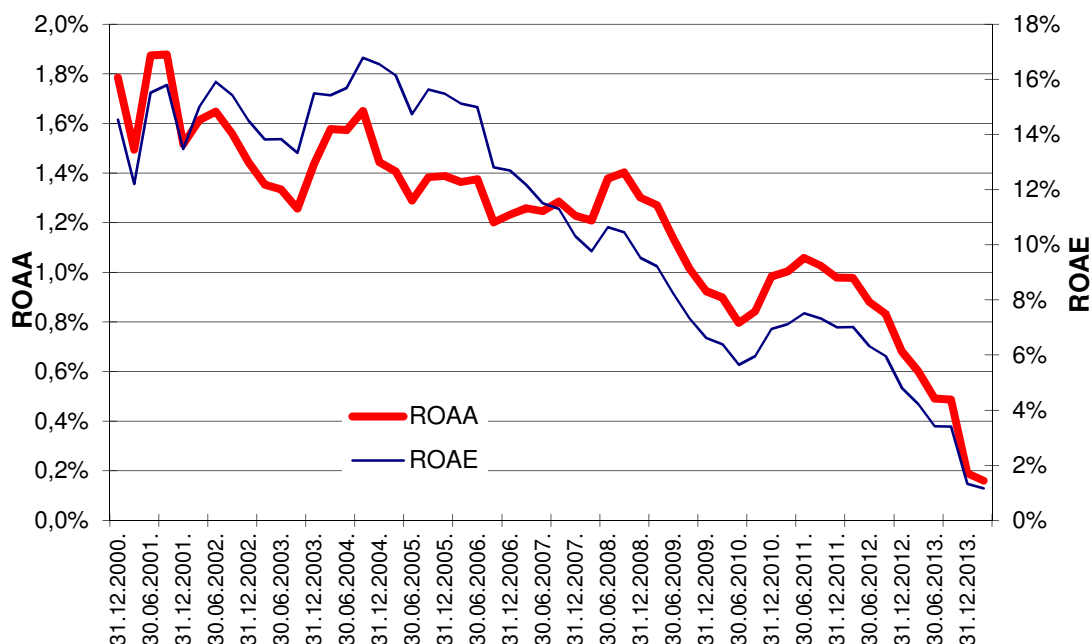
Stopa promjene zadnja četiri kvartala u odnosu na isto razdoblje prethodne godine
Q4:2001.-Q1:2014.

Slika pokazuje velika kolebanja dobiti. Drugi udar krize 2012. bio je jači od prvoga udara 2008./09., što je dovelo do pada (vremenski uprosječne) neto dobiti za više od 70% potkraj 2013. Kako je podatak konstruiran kao pomični prosjek, podatak iz Q4:2013 utjecat će na ovaj pokazatelj do kraja 2014. Međutim, i trenutni podatak ukazuje na pad od 12,4% (prvo tromjesečje 2014. u odnosu na prvo tromjesečje 2013.).

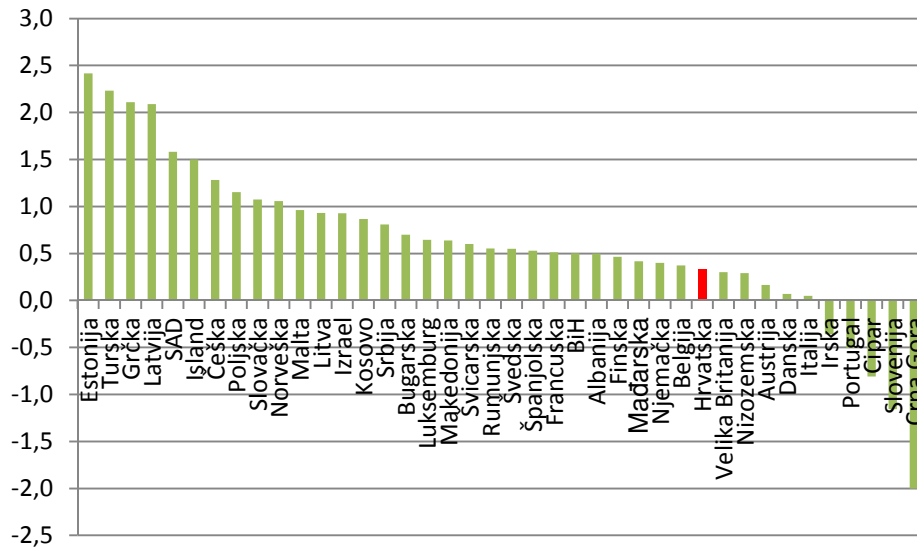
31. Povrat na prosječnu aktivnu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE)

Q4:2000.-Q1:2014.

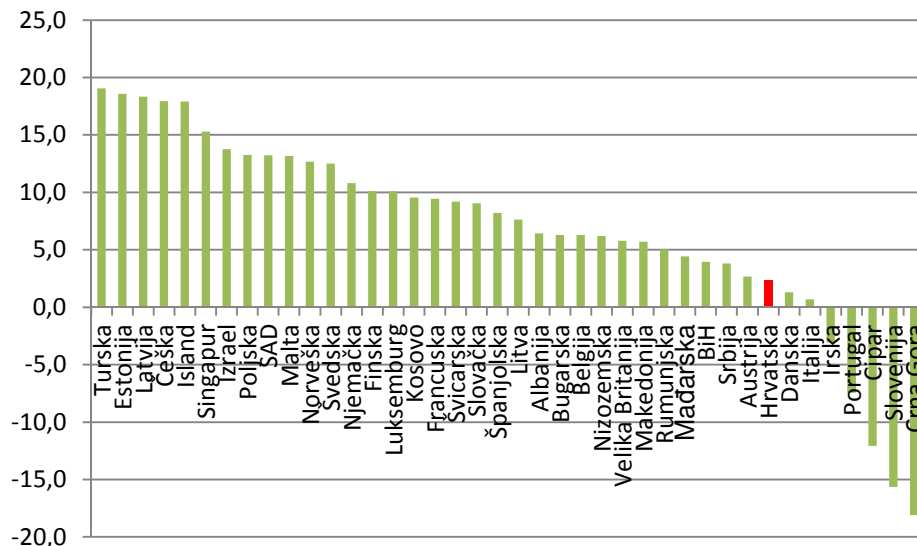
Stope profitabilnosti pale su ispod razina koje smo imali prigode vidjeti u prvoj fazi krize 2009.-2010. Povrat na kapital se smanjio s 4,8% krajem 2012. godine na 1,2% na kraju trećeg tromjesečja 2013., dok je povrat na aktivnu smanjen s 0,68% na 0,16%.

32. Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

Hrvatska ima relativno nizak povrat na aktivu banaka. Zanimljivo je da se nalazi u skupini puno razvijenijim članicama EU: Njemačkom, Belgijom, Velikom Britanijom, Nizozemskom i Austrijom.

33. Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

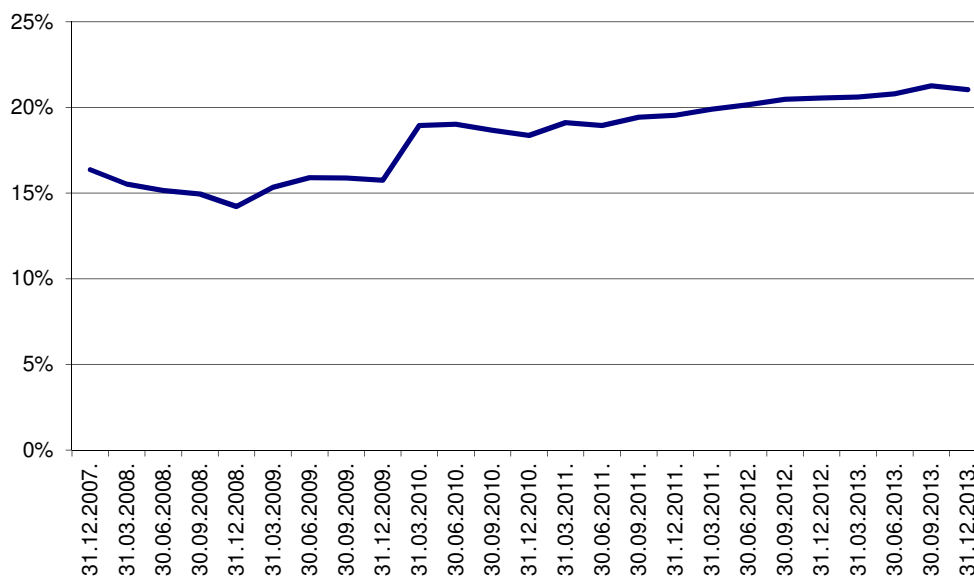
Kako hrvatske banke imaju puno angažiranog kapitala, povrat na kapital relativno je još i niži od povrata na imovinu: Hrvatska se smješta u donjem dijelu promatrane skupine zemalja, između daleko razvijenijih Austrije i Danske.

KAPITALIZACIJA I RIZICI

34. Stopa adekvatnosti kapitala

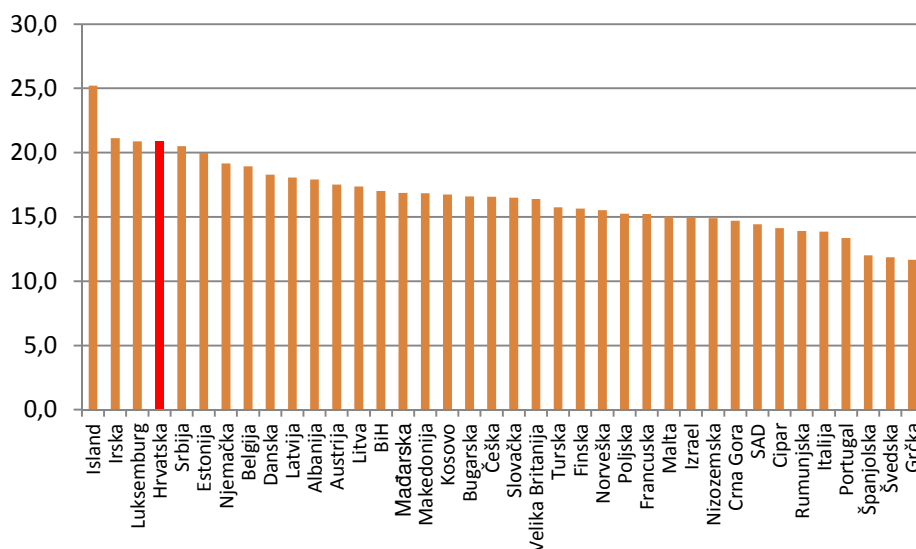
Q4:2007.-Q3:2013.

Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka u proteklih pet godina kontinuirano raste. Prema podacima za 31.12.2013. stabilizira se na razini malo većoj od 21%.

35. Stopa adekvatnosti kapitala: međunarodna usporedba

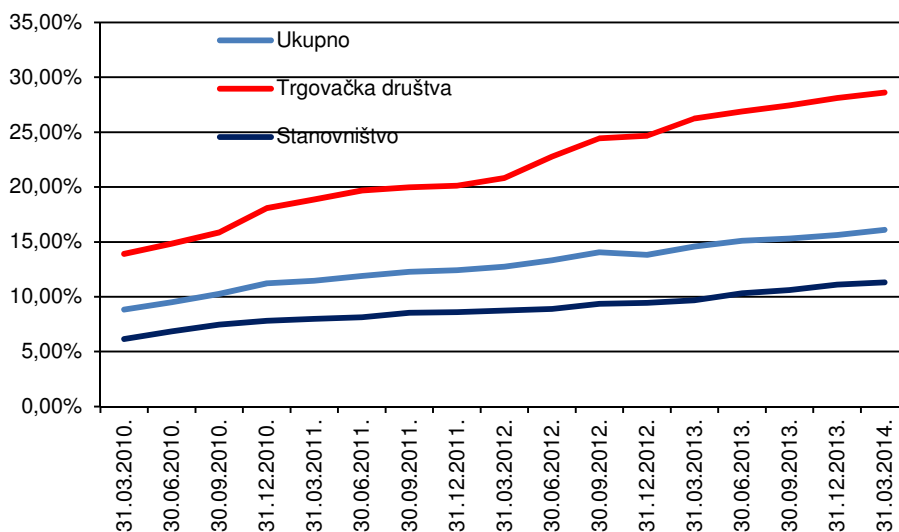
prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

Stopa adekvatnosti kapitala hrvatskih banaka najviša je među članicama EU i drugim razvijenim zemljama i europskim državama koje izvještavaju MMF u okviru baze podataka *Financial Soundness Indicators*. Veće stope adekvatnosti na Islandu i u Irskoj posljedice su državnih dokapitalizacija i programa spašavanja banaka. I u Luksemburgu je jedna velika banka primila državnu pomoć, pa je Hrvatska zapravo usamljena na vrhu, ako iz usporedbe isključimo zemlje u kojima su banke primile državne kapitalne pomoći.

36. Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva

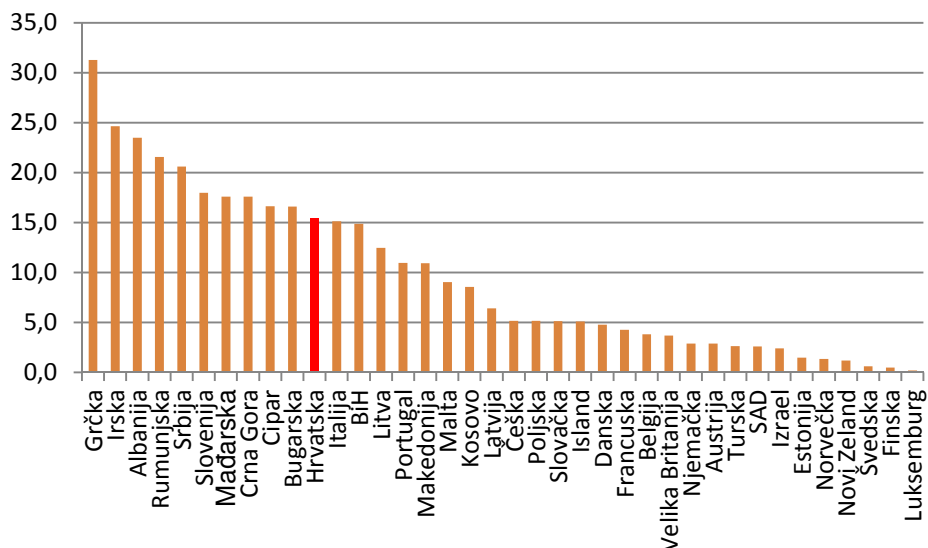
Q1:2010.-Q1:2014.

U prvom kvartalu 2014. došlo nastavka rasta udjela loših kredita u ukupnim kreditima, pri čemu je rast udjela u sektoru stanovništva blago usporen. Ukupan omjer loših kredita je u prvom kvartalu 2014. bio na razini od 16,1%.

37. Omjer loših kredita: međunarodna usporedba

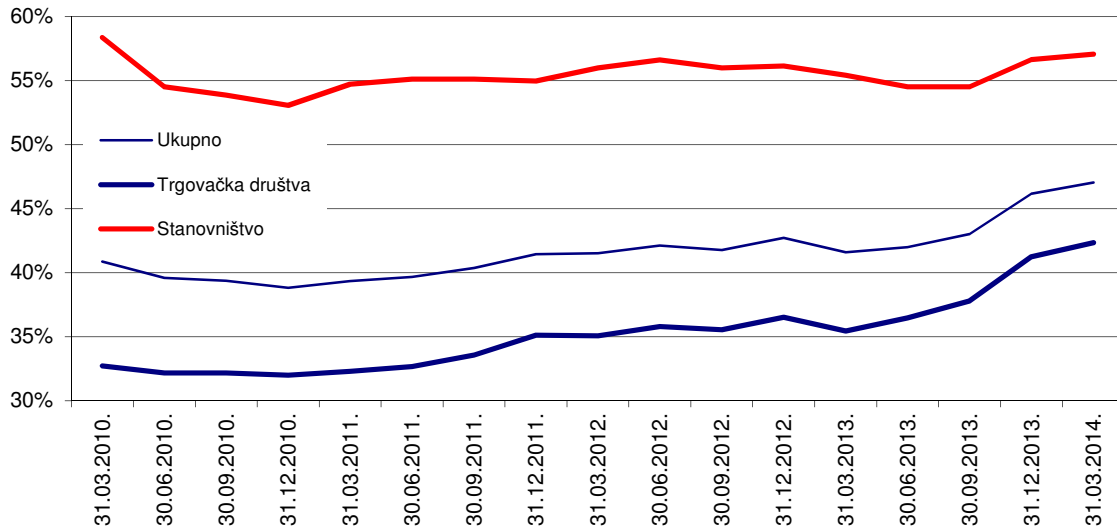
prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

S obzirom na dubinu i trajanje krize, omjer loših kredita pozicioniran je geografski logično u međunarodnoj usporedbi: između Cipra, Bugarske, Italije i BiH.

38. Stopa pokrića loših kredita rezervacijama za gubitke

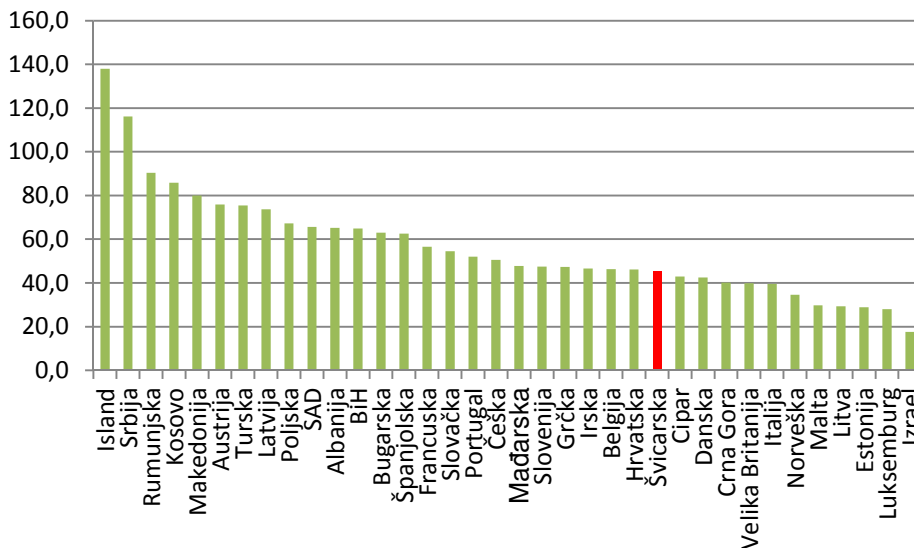
Q1:2010.-Q1:2014.

Od kraja 2013. godine pokrivenost loših kredita rezervacijama počela je intenzivnije rasti, što se najvećim dijelom može objasniti postroženim regulatornim zahtjevima HNB-a. Ukupna stopa pokrića je u prvom kvartalu 2014. iznosila 47,03%, od toga u sektoru stanovništva 57,06%, a u sektoru poduzeća 42,34%.

39. Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba

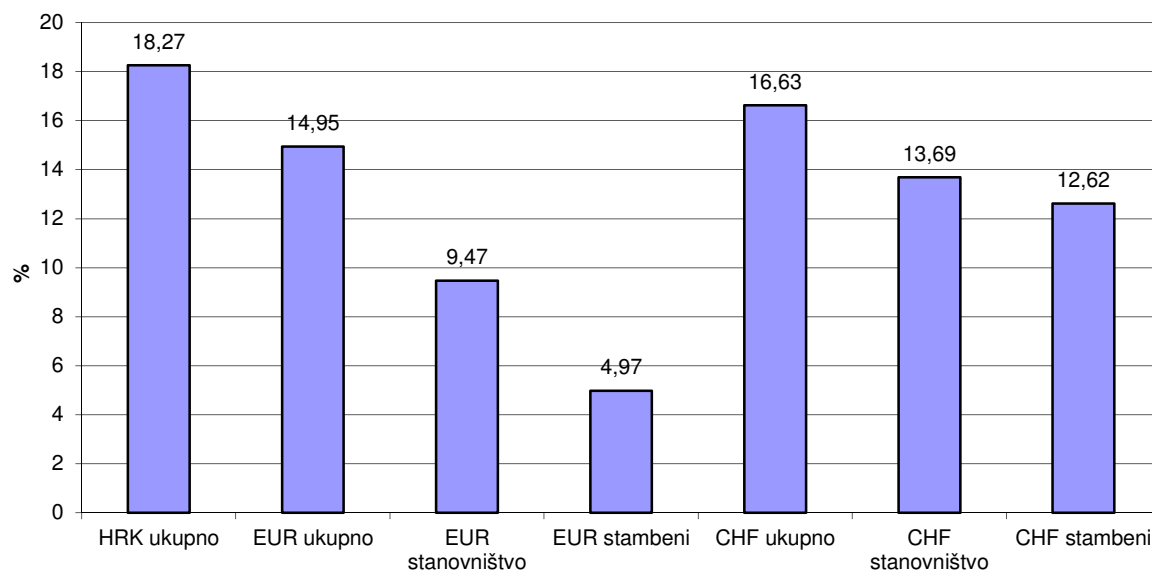
prema zadnjim objavljenim podacima u bazi FSI

Stopa pokrića je u Hrvatskoj povećana na razinu iznad 46% nakon primjene nove odluke HNB-a i još uvijek je blago snižena u usporedbi s državama koje imaju sličan omjer loših kredita. Međutim, hrvatske banke imaju veću stopu kapitalne adekvatnosti u usporedbi sa zemljama poput Bugarske i BiH.

40. Valutna struktura omjera loših kredita

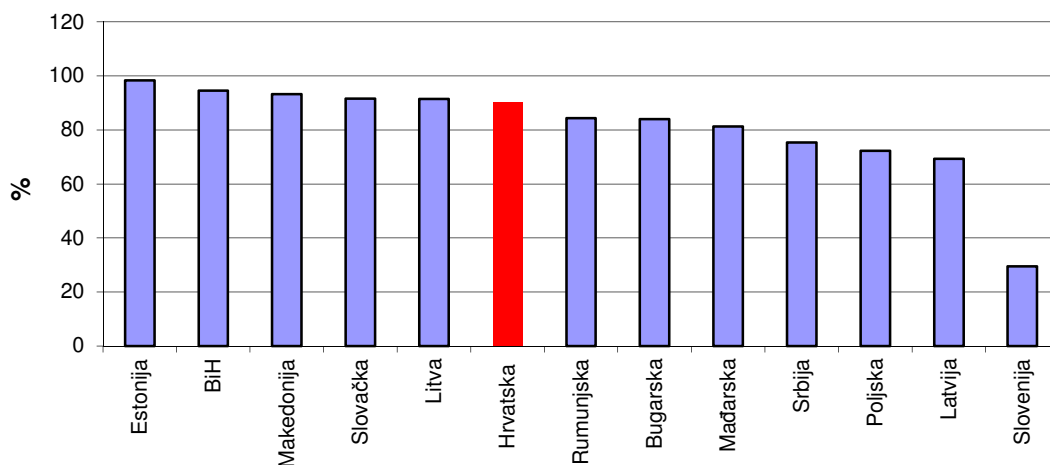
31.03.2014.

Najveći problemi s naplatom postoje kod kunskih kredita. Kod kredita vezanih uz valutnu klauzulu problem je više zastupljen kod CHF kredita. Kod stambenih se kredita problem naplate javlja u više nego dvostruko većem postotku kod kredita vezanih uz švicarski franak nego kod kredita vezanih uz vrijednost eura.

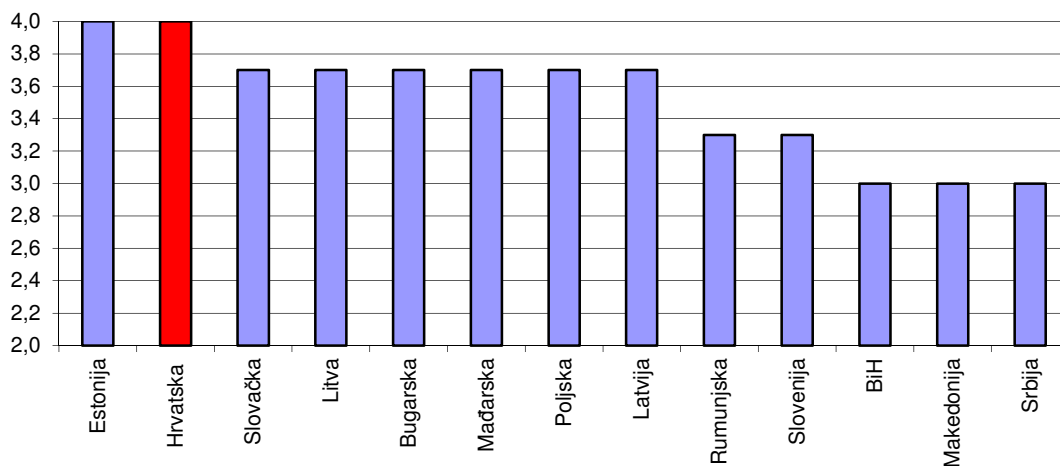
STRUKTURNI POKAZATELJI

41. Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi u % prema zadnjim objavljenim podacima EBRD-a

S udjelom banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivi od 89,7% hrvatski se bankovni sustav pokazuje kao tipičan tranzicijski sustav. Zanimljivo je primijetiti da su se problemi s bankama u ovoj krizi teže rješavali u zemljama sa zatvorenijim bankovnim sustavima (Slovenija, Latvija).

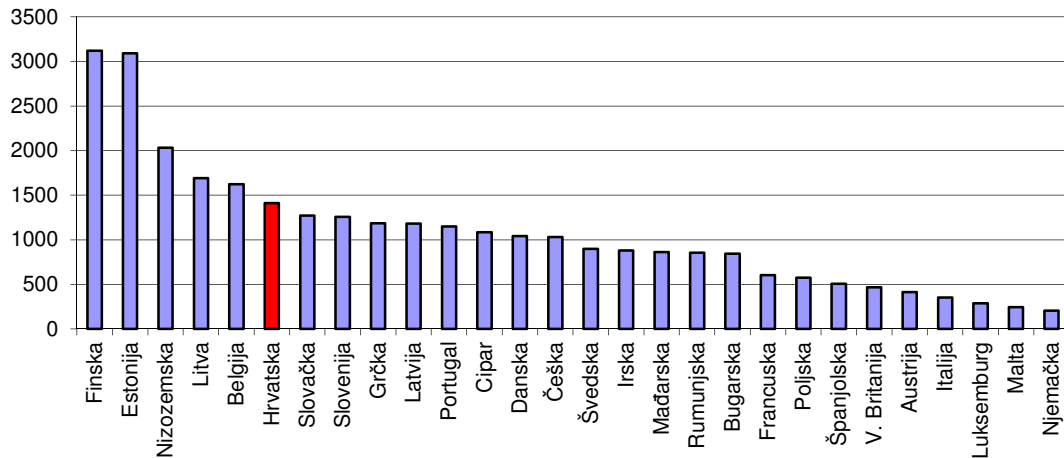
42. EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) prema zadnjim objavljenim podacima

Samo su Hrvatska i Estonija prema ovom indeksu dosegle maksimalnu vrijednost u bazi EBRD-a, što znači da su uspostavile solventne privatne banke sposobne zadovoljiti potražnju za kreditima, adekvatan stupanj konkurencije i sklad s međunarodnim propisima koji uređuju područje bankarstva. Međutim, mjerenje koje je objavljeno u prilogu Transition Reporta za 2013. za Estoniju daje vrijednost 4-, a za Hrvatsku 3+, dok se podaci u bazi nisu mijenjali od 2010. Stoga gore prikazane pokazatelje treba tumačiti s rezervom. Treba uzeti u obzir moguću kvalitativnu ocjenu o tome da je u Hrvatskoj došlo do odstupanja od kriterija razvijenog tržišnog bankovnog sustava.

43. HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka

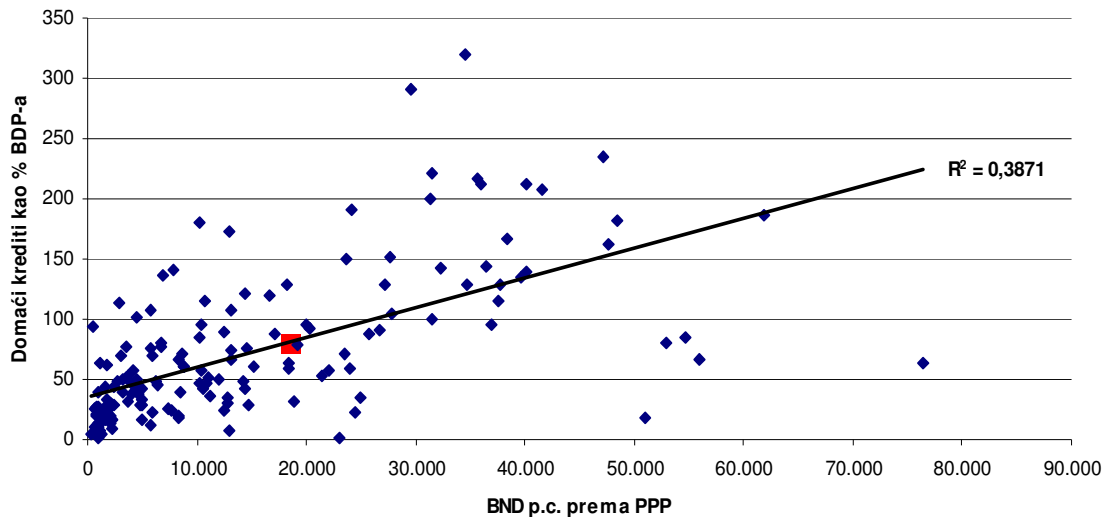
(zbir kvadrata tržišnih udjela x 10,000; veća vrijednost = veća koncentracija)

Veličina zemlje odnosno tržišta u bitnome određuje koncentraciju banaka; sve velike europske zemlje imaju HHI manji od 700. Većina malih zemalja (uz očekivani izuzetak Luksemburga i Malte) ima HHI od oko 1,000 na više, i Hrvatska se s vrijednošću indeksa oko 1,400 smješta u prosjek skupine manjih zemalja uz bok Litvi, Belgiji, Slovačkoj i Sloveniji.

44. Domaći krediti / BDP naspram BDP po stanovniku prema PPP-u

Prosjek 2007.-2011.

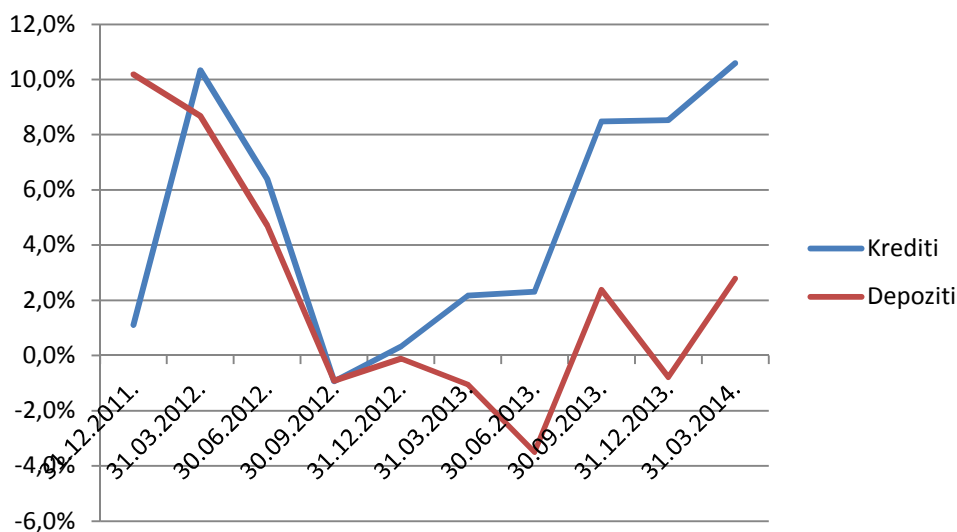
Slika prikazuje prilično čvrstu pozitivnu povezanost realnog dohotka po stanovniku i kreditne dubine – omjera domaćih bankarskih kredita i BDP-a. Veliko odstupanje prema gore može značiti napuhanost kreditnog tržišta, dok odstupanje prema dolje može značiti pod-razvijenost kreditnih institucija. Hrvatska je prikazana crvenim kvadratom točno na liniji prosjeka što ukazuje na uravnotežen bankovni razvoj.

STAMBENE ŠTEDIONICE

45. Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica*

Promjena u odnosu na isti mjesec prethodne godine

Rast depozita kod štedionica oporavio se u toku 2011. i prve polovice 2012. Međutim, od trećeg tromjesečja 2012. započeo je pad depozita, nakon čega je od druge polovice 2013. došlo do preokreta u smjeru blagog oporavka. Dosezi oporavka depozita ograničeni su zbog ukidanja poticaja za stambenu štednju (od 1.1.2014.). Krediti pak bilježe snažan oporavak od početka 2013. Riječ je o tome da cirkularna logika stambene štednje stvara potražnju za kreditima bez obzira na trenutnu dinamiku izvora sredstava. Ta se potražnja za kreditima sada lako zadovoljava, jer štedionice imaju akumulirane velike viškove likvidnosti, koje koriste za financiranje kredita. Međutim, u dugom roku ovaj sustav može rasti samo ako se riješi problem izostanka poticaja za štednju.

Metodologija i izvori

Novčana masa M1 i ukupna likvidna sredstva M4 (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Depoziti stanovništva i depoziti poduzeća (zbir podataka iz tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel deviznih u ukupnim depozitima stanovništva (izračun na temelju tablica D6, D7 i D8 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel inozemne u ukupnoj pasivi (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

Udjel kapitala u ukupnoj pasivi (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Struktura izvora sredstava banaka (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U depozite i instrumente tržišta novca ubrajaju se i ograničeni i blokirani depoziti, depoziti države i krediti primljeni od HNB-a. Kapitalski računi su veći od kapitala iz tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a jer se ovdje konstruiraju prema metodologiji monetarne statistike, dok su u kvartalnom statističkom izvješću sastavljeni prema konceptu kapitala iz statističkih izvještaja. Prikazana struktura se ne mora zbrajati u 100% jer je s prikaza izostavljena stavka ostalo (neto) koja nema značaja, ali utječe na zbroj.

Plasmani (tablica A1, Statistički pregled HNB-a)

Kreditni stanovništvu, trgovačkim društvima i državi (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a)

Stope rasta kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Struktura kredita stanovništvu po vrstama (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, kvaliteta kredita po sektorima, Internetska stranica HNB-a)

Kategorija ostalih kredita računa se kao rezidual: ukupni kreditni stanovništvu umanjeni za stambene, hipotekarne, autokredite i kredite po kreditnim karticama.

Omjer kredita i depozita (konsolidirana bilanca banaka D1 statističkog pregleda HNB-a)

U brojnik ulaze potraživanja od države, trgovačkih društava i stanovništva, a u nazivnik svi depoziti, što uključuje i depozite države i ograničene i blokirane depozite. Ako se pokazatelj konstruira na temelju podataka o kreditima u užem smislu (zajmovi) omjer je puno niži (za oko 20 postotnih bodova).

Struktura aktive banaka (tromjesečno statističko izvješće HNB-a)

Stopa rasta kredita poduzećima u EU i Hrvatskoj (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a; za EU ECB Statistical Data Warehouse)

Slika prikazuje dvije stope promjene za Hrvatsku. Jedna je izvorna (Hrvatska 1), a korigirana stopa (Hrvatska 2) sadrži korekciju za ukupno 11,6 mlrd KN, koliko iznosi procijenjeni učinak na smanjenje kredita zbog reklasifikacije kredita brodogradilištima i prijenosa dijela kreditnog portfelja jedne banke na nezavisnu pravnu osobu.

Stopa rasta kredita stanovništvu u EU i Hrvatskoj (konsolidirana bilanca banaka D1, Statistički pregled HNB-a; za EU ECB Statistical DataWarehouse)

Prosječne kamatne stope na dugoročne depozite stanovništva u eurima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva u eurima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Prosječne kamatne stope na kratkoročne depozite poduzeća u eurima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Referentne kamatne stope (Hrvatska udruga banaka za Nacionalnu referentnu stopu NRS, metodologija raspoloživa na www.hub.hr; European Banking Federation, EBF, za Euribor, povijesni podaci raspoloživi na <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>)

Podatak za Euribor računa se kao prosjek dnevnih podataka u kvartalu.

CDS Spread (Erstebank CEE Macro and FI Daily)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO (Hrvatska udruga banaka)

Indeks regulacijskog opterećenja IRO predstavlja granični trošak monetarne i devizne regulacije koji banka mora platiti kako bi na tržištu prikupila dodatnu jedinicu izvora sredstava radi odobravanja dodatne jedinice plasmana. U izračun indeksa ulaze svi oblici obvezne rezerve, obvezni omjeri devizne likvidnosti i troškovi osiguranja depozita. Indeks predstavlja vagani prosjek troškova koji se obračunavaju na pojedine komponente pasive, pri čemu se za pondere uzimaju udjeli pojedinih komponenti u ukupnoj pasivi prilagođenoj za dijelove na koje se ne obračunava regulacijski trošak. Indeks ne uzima u obzir troškove prudenacionalne regulacije. Metodologiju indeksa za HUB je razvila Arhivanalitika 2006., a indeks se od 2007. redovito objavljuje u publikaciji HUB Analize jednom godišnje, gdje zainteresirani čitatelj može pronaći metodološke detalje (www.hub.hr).

Prosječne kamatne stope na stambene kredite stanovništvu (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o prosjeku za sve vrste stambenih kredita, a statistika ECB-a prema ročnosti. Pretpostavljeno je da stambeni krediti u prosjeku traju dulje od 10 godina, pa su u tu svrhu iz statistike ECB-a uzimani prosjeci za kredite odobravane na rok od 10 godina i dulje. Radi valutne usporedivosti korišteni su podaci o kreditima s valutnom klauzulom iz tablice G1 Statističkog pregleda HNB-a.

Prosječne kamatne stope na potrošačke kredite stanovništvu (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o prosjeku za sve vrste ostalih kredita stanovništvu (bez okvirnih) koje su ovdje nazvane „potrošački“ krediti. Radi valutne usporedivosti korišteni su podaci o kreditima s valutnom klauzulom iz tablice G1 Statističkog pregleda HNB-a. Statistika ECB-a o ovim kreditima izvještava prema ročnosti. Na prikazu je odabrana ročnost 1-5 godina. Ovaj razmjerno dugi rok imao je smisla prije krize, dok su značajan udjel u novoodobrenim kreditima imali auto-krediti. U međuvremenu se prosječna ročnost ove vrste kredita sigurno skratila, no u prikazu smo ostali dosljedni ranijim izdanjima HUB Analiza. Provjerom razlika u stopama utvrđeno je da se prosjeci do godinu dana i 1-5 godina bitno ne razlikuju, tako da eventualna pogreška u procjeni prosječne ročnosti nema bitan utjecaj na prikaz i zaključak.

Prosječne kamatne stope na okvirne kredite stanovništvu (tablica G1, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Statistika HNB-a izvještava o okvirnim kreditima u čistim kunama. Statistika ECB-a izvještava zajedno o kamatnim stopama na prekoračenja i revolving kreditne kartice.

Prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite poduzećima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Radi valutne usporedivosti koriste se kamatne stope na kredite s valutnom klauzulom. Statistika ECB-a razlikuje kredite do i preko milijun eura. Pretpostavljeno je da prosječni iznos kratkoročnog kredita s valutnom klauzulom poduzećima u Hrvatskoj ne prelazi milijun eura, pa je ta kategorija kredita korištena u usporedbama kamatnih stopa.

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite poduzećima (tablica G4, Statistički pregled HNB-a za Hrvatsku, ECB Statistical DataWarehouse za druge zemlje)

Radi valutne usporedivosti koriste se kamatne stope na kredite s valutnom klauzulom. Statistika ECB-a razlikuje kredite do i preko milijun eura, kao i prema ročnosti. Pretpostavljeno je da prosječni iznos dugoročnog kredita s valutnom klauzulom poduzećima u Hrvatskoj prelazi milijun eura, pa je ta kategorija kredita korištena u usporedbama kamatnih stopa. Za ročnost je odabran rok od 1 do 5 godina jer je pretpostavljeno da su dugoročni krediti poduzećima preko 5 godina rjeđi od kredita do 5 godina.

Neto kamatna marža (NIM) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Neto kamatna marža (engl. net interest margin, NIM) računa se kao jednostavna razlika prosječno naplaćene aktivne kamatne stope i prosječno plaćene pasivne kamatne stope. Prosječno naplaćena aktivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni prihod podijeljen s osnovicom na koju se naplaćuje kamata, a u koju ulaze sve stavke aktivne strane bilance iz tromjesečnog statističkog izvješćaja osim gotovine, ulaganja, materijalne imovine, preuzete imovine, kamata, naknada i ostale imovine. Prosječno plaćena pasivna kamatna stopa računa se kao ukupni kamatni trošak podijeljen s osnovicom na koju se plaća kamata, a u koju ulaze sve komponente pasive osim kapitala, derivatnih i drugih financijskih obaveza i kamata, naknada i ostalih obaveza. Brojnici izraza računaju se kao zbrojevi zadnja četiri kvartala, a nazivnici kao prosjeci stanja na kraju zadnja četiri kvartala.

Udjel neto kamatnog i nekamatnog u ukupnom prihodu (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Ukupni prihod je zbroj neto kamatnog i neto nekamatnog prihoda. Računa se kao zbroj stavki u zadnja četiri tromjesečja.

Omjer operativnih troškova i dohotka / *cost-income* omjer (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Operativni troškovi odgovaraju računovodstvenoj stavci opći i administrativni troškovi i amortizacija, u koju se, prema metodologiji statističkog izvješćavanja, ne računavaju premije osiguranja depozita.

Ukupni troškovi rezerviranja za gubitke u % rezultata prije rezerviranja (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Rezultat prije rezerviranja računa se kao razlika neto prihoda i općih i administrativnih troškova i amortizacije.

Dobit nakon oporezivanja / neto dobit (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Podatak za svaki kvartal se računa kao zbir zadnja četiri kvartala, tako da se konstrukcijski radi o godišnjoj stopi promjene pomičnog prosjeka računatog s pomakom od četiri kvartala. Podaci se konstruiraju na temelju nerevidiranog statističkog izvješćaja, pa je moguća pojava manjih razlika u odnosu na kasnije revidirane podatke.

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA) i prosječni kapital (ROAE) (izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvješća HNB-a)

Kumulativ (zbroj) dobiti za zadnja četiri kvartala stavlja se u odnos prema prosječnom stanju aktive (ROAA – engl. return on average assets) i prosječnom stanju kapitala (ROAE – engl. return on average equity).

Povrat na prosječnu aktivu (ROAA): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Povrat na prosječni kapital (ROAE): međunarodna usporedba (za Hrvatsku vlastiti izračuni na temelju tromjesečnog statističkog izvještaja, za druge zemlje Financial Soundness Indicators MMF-a, www.fsi.imf.org)

Stopa adekvatnosti kapitala (Pokazatelji poslovanja kreditnih institucija, objavljeno u okviru supervizorske javne objave, statistički podaci, na www.hnb.hr)

Stopa adekvatnosti kapitala 2012.: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Omjer loših kredita: stanovništvo i trgovačka društva (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Loši krediti su djelomično nadoknadivi (B) i nenadoknadivi krediti (C) sukladno Odluci HNB-a o klasifikaciji plasmana. Omjer loših plasmana u pravilu je niži od omjera loših kredita.

Omjer loših kredita: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po sektorima, na www.hnb.hr)

Rezerve za gubitke odgovaraju pojmu ispravci vrijednosti kod ovog statističkog izvora.

Stopa pokrića loših kredita rezervama za gubitke: međunarodna usporedba (prema zadnjim podacima koji su uvršteni u MMF-ovu bazu podataka Financial Soundness Indicators, www.fsi.imf.org)

Valutna struktura omjera loših kredita (Supervizorska javna objava, statistički podaci, Pokazatelj poslovanja kreditnih institucija, Kvaliteta kredita po valutama, na www.hnb.hr)

Valutna usklađenost imovine i obaveza u % ukupne bilančne svote (agregirano tromjesečno statističko izvješće, listovi VS11_19 i VSO1_20)

Udjel banaka u vlasništvu stranih osoba u ukupnoj aktivu u % (stranice središnjih banaka, EBRD Transition Indicators, za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr)

EBRD-ov indeks reformi u bankarstvu (max = 4) (www.ebrd.com, Research and Publications)

HHI – Hirschman Herfindahlov indeks koncentracije banaka (za Hrvatsku Standardni prezentacijski format, www.hnb.hr, za ostale zemlje EU publikacija ECB-a EU Banking Structures za 2010. godinu, www.ecb.int)

Domaći krediti / BDP naspram BND po stanovniku prema PPP-u (prosjeci za razdoblje 2007.-2011. izračunati na temelju podataka iz baze indikatora Svjetske banke, www.worldbank.org)

U prikaz su uključeni podaci za 164 zemlje. BND po stanovniku prema PPP u tekućim dolarima.

Stopa rasta kredita i oročenih depozita kod stambenih štedionica (Mjesečno statističko izvješće HNB-a)